

Posudek oponenta na magisterskou práci Bc. Barbory Mitlenerové:

Mezidruhové srovnání sociálního učení potravních averzí u sýkor

Magisterská diplomová práce obsahuje 64 stránek textu s grafy, který se opírá o 66 zdrojů citovaných údajů. Struktura studie zahrnuje: 1. Úvod, 2. Cíle práce, 3. Literární přehled, 4. Metodika, 5. Výsledky, 6. Diskuze, 7. Závěr, 8. Seznam literatury. Předložená práce měla za cíl srovnat rychlost a efektivitu averzního učení u dvou skupin ptáků s rozdílnou sociální zkušeností u sýkor modřinek (*Cyanistes caeruleus*) a sýkor uhelníčků (*Periparus ater*), a to jak u dospělců tak mládřat.

Studentce byla nabídnuta velmi zajímavá problematika, jejíž řešení pomocí propracované metodiky behaviorálních testů, umožňuje dalekosáhlé závěry až za oblast behaviorální ekologie o fungování neurálního substrátu. Úvodní text je čtivý a dobře čtenáře seznamuje s problematikou. Následující „Metodika“ je transparentní, důkladně popsána, dobře pochopitelná a obě kapitoly tak čtenáře seznamují s prací velmi detailně. Podobně kapitola „Výsledky“ je podána systematicky, ale velké množství výsledků přeci jen představuje pro čtenáře dosti náročný proces přijímání dosažených poznatků. Je to ale spíše problém pozornosti čtenáře, protože po opakovaném procházení již člověk si všimá rozdílů v jednom slově, které pak zařazuje výsledky do jiného okruhu relací. V kapitole „Diskuze“ se autorka snaží všechny výsledky rozebrat a porovnat jak s výsledky předchozích testů provedených na domácím pracovišti, tak i z dalších laboratoří. Kapitola „Závěr“ je velmi užitečná a výborně shrnuje a provazuje celou diplomovou práci. V této souvislosti bych měl jen jednu drobnou poznámku, že autorka se velmi úzkostně držela svých mezí problematiky a ani krůček neudělala za její pomyslné hranice, přičemž se nabízely vazby jak na osobnostní rysy, tak na neurobiologické mechanismy. Zde bych si dovolil jeden takový dotaz za tuto hranici a rád bych se zeptal, zda v grafech z různých fází pokusu patří odlehle hodnoty určitým jedincům nebo jsou jen projevem momentálního stavu různých jedinců? Ke studii mám ještě několik konkrétních dotazů a poznámek:

Str. 10: „Jedna testovaná skupina měla možnost sledovat tutora. Tutorovi byla nabídnuta vždy pozitivní (jedlá) i negativní (nejedlá) kořist a on byl naučen manipulovat pouze s pozitivní variantou.“ Není to poněkud v rozporu s názvem studie, kde je důraz na učení averzí?

Str. 13 – proč byla zvolena pro siluetu plošnice rodu *Palomena* (Hemiptera: Pentatomidae; obrázek 2 ?

Str. 18: „Pro hodnocení iniciální preference pro jednu z barevných variant byl zjištěn počet kol, ve kterých pták zvolil jako první zelenou variantu kořisti a toto číslo bylo porovnáno s referenční hodnotou 2,5.“ Jak se dospělo k této hodnotě a jak se s ní pracovalo?

Str. 40, graf 20 - když bylo dosaženo kritérium 5 až po 40 kolech, znamená to, že správné volby začaly od 36. kola?

Str. 46, graf 27: „Vliv přítomnosti tutora na úspěšnost v paměťovém testu u dospělých modřinek.“
Čím si vysvětlujete vliv tutora na paměť?

Str. 49 graf 31: „Srovnání úspěšnosti v posledních 10 kolech diskriminačního učení s paměťovým testem u dospělých modřinek z kontrolní skupiny.“

Čím si vysvětlujete zlepšení výkonu. Nebylo očekáváno spíše vyhasínání paměti?

Uvedené poznámky a dotazy jsem zformuloval pro ujasnění si některých nejasností a pro stimulaci diskuse, ale nikoliv pro zpochybnění výsledků. Kolegyně Barbora Mitlenerová předkládá diplomovou práci, která přináší velmi zajímavé poznatky z jasně koncipované studie. Ty budou jistě spolu se školitelkou velmi snadno publikovány v renomovaném časopise, takže mi nečiní obtíže tuto magisterskou práci doporučit k obhajobě.

V Českých Budějovicích 6. 9. 2021

prof. RNDr. F. Sedláček, CSc.
PřF JU v ČB